

OMVOORSTELBAAR, Openbaring 21 vers 9 t/m 27

De Russische schilder Kandinsky wordt gezien als de vader van de abstracte schilderkunst. Hij was een gelovig man en in zijn werk zien we heel vaak apocalyptische motieven: ruiters, de antichrist, oorlog, bazuinen en engelen. Tegen zijn leerlingen zei hij: *'Denk altijd, denk over alles, maar zodra je voor de schildersezel zit, stop alle denken!'* En misschien moeten we vanmorgen hier in de kerk wel hetzelfde zeggen. Denk altijd na, maar nu met dat visioen even niet ... Want ons verstand kan ons ook in de weg zitten. Dat merkten we afgelopen maandag ook.

Kandinsky zag zichzelf als 'priester van het mooie'. Want bij het kijken naar een schilderij gaat het er niet om dat je begrijpt wat je ziet, maar om wat er in je ziel gebeurt. Je hoeft niet alles te begrijpen, want kleuren zijn als muziek, die je ondergaat. Kleuren zijn als klanken die onmiddellijk je ziel raken. Kandinsky geeft een voorbeeld: stel je voor dat je tijdens een mooi en intens gesprek met een vriend ineens gaat letten op hoe die bepaalde woorden uitspreekt. Je laat je dan niet meer raken, want je analyse zit je in de weg.

Vanmorgen zien we een hallucinerend beeld van het nieuwe Jeruzalem. Misschien moet je tegen je verstand fluisteren: *'Hou je even stil, onderbreek me niet met je vragen.'* Maar kijk wel goed, proef de kleuren. Laat je geest even vrij. Laat de Geest van God tot je verbeelding spreken. Ben je er klaar voor?

Een engel zegt: *'Ik wil je de bruid laten zien, de vrouw van het Lam.'* Een beeld waarin de liefde te proeven is. Dan zien we de heilige stad Jeruzalem. Die stad is bezig aan het neerdalen. Uit de hemel, bij God vandaan. Die prachtige stad wordt dus niet door mensen tot stand gebracht. Nee, het is een hemels product. En het is ook van een andere orde. Veel mensen hebben als missie om de aarde een beetje beter achter te laten. Zeer lovenswaardig. Maar we stellen de toekomst er niet mee zeker. Doet het er dan nog toe, wat wij doen? Hebben onze inspanningen nog wel zin? Ik kan je geruststellen. Want even verderop lezen we dat de volken hun eer en glorie de stad indragen. Al het mooie, al goede, al het ware – wat wij tot stand hebben gebracht – krijgt een plek in die stad.

Maandagavond viel iemand iets op: in die stad is geen gewone steen te vinden. Het is alles goud wat er blinkt. *Bling, bling...* je kunt het kitsch vinden. Maar dat zegt wellicht alles over onze norm voor wat mooi is, met onze opgeruimde huizen. Je zult maar in een sloppenwijk wonen. Dan vind je al die edelstenen misschien juist wel heel mooi. Het vertelt dat het er prachtig is. En als je goed leest dan zie je dat de stad kristalhelder en doorzichtig als glas is. Het nieuwe Jeruzalem is transparant. In de toekomst van God is alles transparant. Het is een tegenbeeld van onze wereld met veel verborgen agenda's waarin zoveel zaken mistig en duister zijn.

Opvallend is ook dat de maten van de stad vermeld worden: 12.000 stadiën lang, breed en hoog. Als je het letterlijk neemt gaat het om 2400 kilometer. De stad is dus een kubus, van 2400 bij 2400 bij 2400 kilometer. Gigantisch – de hele toenmalige bekende wereld past erin. Maar wellicht moet je veel meer kijken naar de symbolische betekenis. Het gaat om twaalf keer duizend: onvoorstelbaar groot. En een kubus is in die tijd de meest volmaakte vorm. Zoals ook het Heilige der Heiligen in de tempel de vorm van een kubus had. Een volmaakte stad waar de hele wereld inpast. We lezen dan ook dat de volken en de koningen ook naar die stad komen. Dat is opvallend, want eerder stonden die aan de verkeerde kant. Ze waren handlangers van de draak. Wat is er met hen gebeurd dat zij nu een plek hebben in die stad?

Dan zien we dat de stad er twaalf poorten heeft, elke windstreek drie. Zou dat kunnen betekenen dat elk volk, elke cultuur z'n eigen toegang heeft? Want iemand uit Zuid-Afrika hoeft niet via Noorwegen te reizen om de stad binnen te gaan, omdat er maar één poort aan de noordkant is. De stad ademt diversiteit en openheid.

Die stad is prachtig, transparant en toegankelijk. Wie nu al burger wil zijn van die stad, zal dat laten merken. Dan trek je geen muren op, maar ben je open en gastvrij. De kenmerken van die stad doen een appel op ons.

Johannes ziet een schitterende fonkelnieuwe stad voor zich. Maar hij ziet ook iets níet. Het valt hem op dat er geen tempel is: *'Maar een tempel zag ik niet in de stad, want God is haar tempel, met het Lam'* (vs. 22). De tempel is een heilige plek waar God woont. Wij leven sterk met het onderscheid tussen heilig en gewoon. Voor God maken we ruimte in kerken en kathedralen, maar directe toegang ontbreekt vaak. In de nieuwe stad is dat anders: daar is God zelf de tempel. Dankzij het Lam is er geen bemiddeling meer nodig. God is alles in allen. Zijn aanwezigheid is overal. Je kunt Hem zomaar tegenkomen op een bankje in het park. En het is niet eens bijzonder.

Wat roept dat allemaal bij je op? Kun je er een beetje enthousiast voor worden? Verlang je ernaar? Iemand zei: *'Ik zie het allemaal voor me, het ligt er bij wijze van spreken hier op tafel, maar ik kan het niet pakken.'* Misschien herken je dat. Het is zo onvoorstelbaar. Waarom kun je je niet laten meevoeren? Waar zit dat in? Zit dan toch ons verstand in de weg?

Wij denken in tegenstellingen. We weten wat donker is, omdat we het licht kennen. We weten wat verdriet is, omdat we van blijdschap weten. We weten wat lelijk is, omdat we schoonheid kennen. Maar volledig goed, volkomen mooi en volmaakt vredig – dat gaat ons voorstellingsvermogen te boven. We kunnen het ons bijna voorstellen. Het kan zelfs saai lijken omdat de contrasten ontbreken. Op de achtergrond speelt dit: wij proberen met ons begrip van deze kant iets te begrijpen van de overkant. Met de aardse taal proberen we iets te zeggen over iets hemels. Per definitie schiet dat tekort. We kunnen ons alleen maar laten raken door de beelden. Met beeldspraak komen we nog het dichtst bij het geheim. Maar dat vraagt wel een speciale mindset.

Maar er schuurt ook iets. In het laatste vers lezen we dat dingen of mensen die slecht zijn de stad niet inkomen. Alleen de mensen die staan in het boek van het Lam. Ons verstand vraagt zich dan direct af: blijkbaar bestaat er toch nog kwaad. Hoe kan dat toch? Of is dat ook zo'n vraag die afleidt? Want het is logisch dat als het in die stad volmaakt goed is, er geen plek voor het kwaad is.

Dit raakt aan de vraag wie er mogen wonen in die stad. Wie staat er in dat boek van het leven, in het boek van het Lam? Sta ik daar wel in? En mijn niet-gelovige kinderen? Voor het kwaad en slechtheid is geen plek in dat nieuwe Jeruzalem. Maar dat kwaad en die slechtheid zit in ons allemaal. En verderop, in Openbaring 22, staat een heel lijstje van mensen die die stad niet binnenkomen: mensen die zich bezighouden met toverij en ontucht, met moord en afgodendienst, en iedereen die de leugen koestert en ernaar handelt. Het is niet eerlijk dit over te slaan.

Zou je het zo kunnen zien? Dat het er niet omgaat dat God scheiding maakt tussen het ene deel van de mensheid en het andere, maar dat God belooft te vernietigen alles wat er in ons allen is aan lafhartigheid, ongeloof, ontrouw, leugenachtigheid. Dat zal God wegdoen, dat zal niet meer bestaan. En dat allemaal door het kruisoffer van het Lam. En zodat er voor mij, voor de hele wereld een plek is in dat nieuwe Jeruzalem.

We zien het schilderij voor ons. Onvoorstelbaar. We kunnen het niet pakken, grijpen, begrijpen. Maar wellicht kun je je eraan overgeven. Want het is tamelijk hopeloos in deze wereld. Maar er is hoop: het komt goed. Hoe moedeloos je je ook kunt voelen, God laat zijn wereld niet los. Het komt goed.

Amen.